

שבת חזון

רים תחנון ולא סליחות בת"ב ואין נופלין על פניהם משום דאקרי מועד". ויתירה מזו איתא בירושלמי שביום שחרב הבית (ת"ב) "יליד מלכא משיחא"⁹. ובפרט ע"פ הידוע¹⁰ שביום הולדתו של אדם מזלו גובר, דלפי זה נמצא, שביום ת"ב מתגבר מזלו של משיח צדקוני, והוא יום מסוגל לענין של ישועה וגאולה¹¹. וענין זה נוגע להלכה למעשה, וכמ"ש הרח"ו¹² בשם האריז"ל שזהו מהטעמים שאומרים "פסור קי נחמה" "ביום ט"ב במנחה . . כי אז במנחת ט"ב נולד המשיח הנקרא מנחם"¹³, וי"ל שזהו הטעם הפנימי שנק' ת"ב בשם "מועד".

ועפ"י יש לומר, דכאשר הצום דת"ב

א. בביאור הפנימי של השם "שבת חזון" (שבפשוטו הוא ע"ש ההפטרות), ידוע מה שהביא¹⁴ הרה"ח הנודע ר' הלל מפאריטש¹⁵ "בשם הרב מבארדיטשוב נבג"ם", ד"שבת חזון" הוא מלשון מחזה, "שמראין לכאורא מישראל" המקדש דל-עתיד מרחוק" (וכדלקמן ס"ב).

ויש לומר, שכאשר שבת חזון חל ביום הת"ב בעצמו (כקביעות שנה זו), הרי ענין זה דשבת חזון – ראיית בית המקדש דלעתיד – הוא ביתר שאת ויתר עז.

דהנה ידוע¹⁶ שמטרת ענין הצומות (ובמילא – כוונתם הפנימית גם עתה) היא שיהפכו לימים טובים, בלשון הרמב"ם¹⁷ "שהם עתידים להיות ימים טובים וימי ששון ושמחה". וענין זה הוא בהדרגה יתירה בתענית דת"ב, ד"איז אומ"

(9) ברכות פ"ב ה"ד. איכ"ר פ"א, נא.

(10) בכמדר (פי"ג, ה בסופו): אף היא אינה צרה אלא שמחה שבו ביום נולד מנחם כו' (וראה מ"כ שם).

(11) ראה ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח ובקה"ע ופני משה שם.

(12) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי בדברים ח"א ע' קב שבכל ט"ב נולד משיח. וראה בארוכה יפה ענף (השלם) לאיכ"ר שם.

(13) להעיר מפסיקתא רבתי פ' על גהרות בבל (בסופו), אין שמחה בא אלא בתשעה באב.

(14) שער הכוונות ענין ט"ב בסופו, הובא בברכ"י אורח סתקנ"ט אות ז.

(15) כ"ה בשער הכוונות שם וברכ"י שם, ומס' י"ם "כנזכר במדרש איכה רבתי" (וכ"ה בירושלמי ברכות שם). ובפע"ח (שכ"ג – כוונת ט"ב ובין המצרים בסופו) בהגהת צמח מביא מהרח"ו הטעם למה שאומרים ברכת הלכנה במוצאי ת"ב, כי בט' באב נולד משיח. וכ"ה במשנת חסידים (סוף מס' תמוז ואב) "מפני שבתשעה באב נולד מנחם לפיכך כו".

(1) שאומרים בשבת שלפני ת"ב – תוס' מגילה לא, ב ד"ה ר"ח (בתחלתו). טושר"ע אורח סתק"ח ס"ח. הגמ"י לרמב"ם הל' תפלה פ"ג ה"ד.
(2) נעתק באוה"ת לני"ך ח"ב ע' א'צז – בשוה"ג – על רשימת הצי' שם, ומחזון ותחזינה עינינו.
(3) להעיר, שיום ההילולא שלו הוא י"א מנ"א (תרכ"ד) – ראה ראשי פרקים מתולדותיו בהקדמה לספרו פלח הרמון בראשית ושמות (הוצאת קה"ת).
(4) כ"ה בגוף כתי' דהר"רה (בוכ 1228 – צ, א), ובהנעתק באוה"ת שם ליתא תיבה זו.
(5) ראה בארוכה לקושי חט"ו ע' 412 ואילך.
(6) סוף הל' תעניות.
(7) כ"ה בדפוס רומי רמ ועוד (ראה רמב"ם הוצאת פרענקל). ולכאורה כצ"ל (כל' רבים, ככל ההמשך שם), ולא "יום טוב" כבדפוסים הנפוצים.
(8) שו"ע אורח סתקנ"ט ס"ד. וש"נ.

(*) שנת הדפסת השיחה (תנש"א), וכן דשנת תשמ"ח. המו"ל.

ישועה גאולה ונחמה, הרי גם ראיית בית המקדש דלעתיד ביום זה (להיותו שבת חזון). היא ביתר שאת וביתר עז.

ב. ויש לבאר העילוי המיוחד דראיית המקדש דלעתיד כשחל שבת חזון ביום הת"ב עצמו, בהקדם הביאור בהמשך דברי הרב לוי"צ מבארדיטשוב, שמביא שם משל לבאר זה שמראין את המקדש דלעתיד לכאור"א מרחוק, וז"ל²²:

„משל . . מאב שיש לו בן יקר ועשה לו מלבוש יקר להתלבש בו ומצד שלא נזהר הבן באותו בגד ועשה מעשים אשר לא יעשו קרע אותו לכמה קרעים. ועשה לו פעם שני לבוש יקר וקרע אותו ג"כ²³. מה עשה האב עשה לו לבוש שלישי ולא נתן לו ללבוש אותו רק גזוז ולפרקים ידועים הוא מראה לו הלבוש ואומר לו ראה שאם תתנהג בדרך הישר ינתן לך לבוש זה ללבוש אותו [ומצד זה מרגילו לילך בדרך הישר עד שיודע בו שנעשה אצלו כמו טבע אז יתן לו הלבוש להלביש אותו כי אז אינו ירא ממנו פן יחזור לסורו מאחר שנעשה כמו טבעית כו'] וזהו ענין שבת חזון ל' מחזה שמראין לכאור"א מישראל המקדש דלעתיד מרחוק כו' וד"ל²⁴.

והיינו שהתכלית של זה ש"מראין . . המקדש דלעתיד" היא להרגיל את בנ"י

חל ביום הש"ק, שדוחין את התענית ליום א', אין זה אלא בשייכות לענין הצום ודיני עיניו ואבילות כו', אבל ענין ה"מועד" שבו, בגלל זה שביום זה נולד מושיען של ישראל והוא יום מסוגל לנחמה וגאולה, אינו נדחה ע"י ש"ק, ואדרבה, ענינים אלה הם בעיקר ביום הש"ק.

וע"ד משנת" במ"א²⁵ בנוגע לכל ה- צומות, שכשחלים ביום הש"ק נדחה רק ענין הצום, אבל זה שיום צום נקרא „יום רצון לה"י אינו נדחה מיום הש"ק, ו- אדרבה, ה"ה עת רצון ביתר שאת ויתר עז, כי „חמדת ימים אותו קראת"י, ונצטוונו לענגו בעונג אכילה ושת' כו"י, ונמצא, שכשהצום חל ביום ש"ק הרי הוא כמו „יום טוב" ויום „ששון ושמחה"י²⁶.

ומזה מוכן גם לעניננו, דכיון שכשחל ת"ב בש"ק מודגש באופן גלוי ענינו ה- פנימי, שהוא „מועד"י ויום מסוגל לעניני

(16) ראה לקרטיש חל"ג ע' 159 ואילך. סה"ש תנשא ח"ב ס"ע 683 ואילך.

(17) ישע"י נח, ה. וראה תניא אגה"ת ספ"ב.

(18) נוסח תפלת עמידה דש"ק.

(19) שרי"ע אדה"י או"ח ר"ס רמב. ור"ל שאז (כשיום התענית ובפרט ת"ב חל בשבת) יש להוסיף בזה יותר מכל שבתות השנה כדי לשלול הקס"ד של מיעוט בזה בגלל יום הצום. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1091.

(20) וראה ספרי (בהעלותך י, י): ביום שמחת- כס אלו שבתות. וכן משמע בירושלמי מגילה פ"א ה"ד בתחלתה (ששמחתו תלו' בידי שמים), וכן נפסק בשו"ע או"ח סתרפ"ח ס"ז – ראה נ"כ ה- טושי"ע שם. וראה תוס' סד"ה מ"ד (מרי"ק כג, ב). ועוד. וראה לקרטיש שם ע' 1090 בהערה 31 מה שלא נזכר בפוסקים ובשו"ע אדה"י. ובארוכה לקו"ש חל"ג ע' 62 ואילך.

(21) והרי דוקא בקביעות כוז שחל ת"ב בשבת

ונדחה לאחר השבת (או שחל תשעה באב כאחד בשבת), איתא (טושי"ע שם סתקנ"ב ס"ו) „אוכל בשר ושותה יין בסעודה המפסקת ומעלה על שולחנו ואפילו כסעודת שלמה בעת מלכותו".

(22) בכיאר מאמר הג"ל והמשל כו' – ראה

לקו"ש ח"ט ע' 24 ואילך. חכ"ע ע' 18 ואילך.

(23) וראה זח"א, ב ובאורה"ש שם.

(24) כ"ה בכת"י דהר"ה. ובאורה"ש שם: לפר-

קים רחוקים ידועים.

ללכת בדרך הישר עד שהליכה זו תהי' אצלם „כמו טבע“, ואז ניתן להם המקדש למטה.

וצ"ב בהתאמת המשל לתוכן הנמשל, דלכאורה, בשלמא במשל, הרי הלבוש עצמו אינו אלא שכר צדדי ואינו גורם מצד עצמו שיתנהג הכן כדבעי, ולכן רק עי"ז שאביו אינו נותן לו הלבוש ורק מראה לו ואומר לו ראה שאם תתנהג בדרך הישר ינתן לך לבוש זה, הרי זה מרגילו ללכת בדרך הישר; אבל בנמשל, הרי עצם מציאות המקדש פועל שיפור והטבה במצב בני" בגלל היותו מקום גילוי שכינה וראיית אלקות. ולפי זה צ"ב, איך יתכן, שראיית אלקות בזמן הבית, כשהי' בית המקדש על מכוננו ובני" עלו לרגל וראו במו עיניהם את עשרת הנסים שנעשו לאבותינו בביהמ"ק²⁵, ובמשך שנים רבות, הרי כ"ז לא פעל עליהם שייטיבו את דרכם, אע"פ שבשעת מעשה היו נביאים שהוכיחו את ישראל והזהירו ששל ידי מעשיהם הרעים יגרמו לגלות וחורבן הבית – ואילו זה שרק מראין את המקדש דלעתיד מרחוק, וזה גופא רק „לפרקים ידועים“, יש בכוחו לפעול על בני" להרגילים ללכת בדרך הישר עד שזה יהי' „כמו טבע“ בנפשם?

ג. ויש לומר, שהביאור בזה נרמז במ"ש הרב לוי"צ מבארדיטשוב „שמראין לכאנא מישראל המקדש דלעתיד מרחוק“. דלכאורה צ"ב, הרי ראי' וריחוק הם שני ענינים שונים, ויתרה מזו – הראי' (1) מורה שהדבר הוא בקירוב, (2) „מקרבנות“ ומודיעה פרטי הדבר להרואה.

[וכידוע החילוק בין ראי' לשמיעה²⁶,

דראי' היא מקרוב ושמיעה מרחוק²⁷. כלומר: מר: ראי' מגיעה בנפש וחודרת בהאדם בוודאות והתאמתות כזו שאינה בשמיעה, דכשהאדם רואה איזה דבר, לא יועילו הוכחות וראיות לסתור את ראייתו²⁸, כי מאחר שהוא בעצמו ראה את הדבר הרי נתאמת ונתברר אצלו הדבר יותר מכל כירור שכלי.

– וכמודגש בההלכה²⁹ ד„אין עד נע“ שה דיין, כדאיתא בגמ' הטעם „כיון דחזיוהו כו' לא מצו חזו לי' זכותא“, משא"כ כשהדיינים שומעים מהעדים, אף שברור להם שהעדים אומרים אמת³⁰, חזו לי' זכותא, כי הוודאות והתפעלות שמצד ראי' היא גדולה יותר מהוודאות והתפעלות שמצד שמיעה³¹.

וא"כ מהו שאומר ש„מראין לכאנא מ-ישראל המקדש דלעתיד מרחוק“ – דאם זהו באופן של ראי', הרי זה מדגיש שאינו „מרחוק“ אלא „מקרוב“.

ויש לומר, דכוונתו בזה ללמדנו שני ענינים הפכיים הנצרכים בכדי שההליכה בדרך הישר תעשה ותהי' „כמו טבע“ ב-אופן שתביא את נתינת המקדש דלעתיד.

ד. ביאור הענין:

ידועה דעת הזהר³² שבית המקדש השלישי ייבנה ע"י הקב"ה, „בניינא ד-

מה ואילך. ובכ"מ. ולהעיר מאגה"ק ס"ט (קכו, ב). וראה בהנסמן בהערה הבאה.

(27) מאמרי אדמו"ר האמצעי בראשית ע' תקד. ס"ע תקמג ואילך. המשך תער"ב ח"ב ע' תדש ואילך. סה"מ פ"ר ע' סט. ובכ"מ.

(28) ראה רמב"ם הל' יסודות ספ"ח.

(29) ר"ה כו, א.

(30) להעיר מרמב"ם שם ספ"ז. ואכ"מ.

(31) ח"א כח, א. ח"ב נט, סע"א. קח, סע"א. ח"ג

רכא, א.

(25) אבות פ"ה מ"ה.

(26) ראה סה"מ תרס"ג ע' יג. סה"מ תש"ט ע'

„בניינא דקוב"ה", ולא בניינא דבר נש, שאין לו קיום (כמבואר בזהר שם). אבל לאידך, נצחיות המקדש צ"ל (גם) כמו שהוא בגדרי המטה, ולכן קביעות נצחית זו למטה היא ע"י מעשה בני אדם, שאז הנצחיות כמו שהיא מצד „בניינא ד-קוב"ה" נקבעת גם ב(גדרי) המטה.⁴⁰

ה. ויש לומר, דכשם שהוא בנוגע ל-בנין ביהמ"ק, עד"ו הוא גם בזה שמראין את המקדש דלעתיד לכאור"א מישראל, שיש בזה מעין שני ענינים אלה – „בנינא דקוב"ה" ומעשה בני אדם (ונרמזים בב' הלשונות „מראין . . מרחוק", כדלקמן):

מ"ש „לשון מחזה שמראין לכאור"א מ-ישראל", אין כוונתו רק שבשבת חזון ישנו המקדש דלעתיד בבחי' רא' אצל כאור"א (שאו' ה' כותב כאור"א רואה ופשיטא שביכלתו לראות וכיר"ב), אלא ש„מראין" אותו, היינו שהרא' באה לא מצד האדם עצמו, אלא היא פעולתו של זה שמראה אותו, שהרא' באה מלמעלה, ע"ד שהבנין הוא „בניינא דקוב"ה".

וזהו החידוש ברא' זו לגבי ראיית השכינה במקדש הא' והב':

במקדש הא' והב', אף שבנ"י עלו לרגל והקריבו קרבנות במקדש וראו גילוי שכינה ע"י עשרת הנסים שנעשו לאבותינו, שפשיטא שכ"ז מביא ליר"ש [במכ"ש וק"י מזה שהעלי' עצמה ליר"ש שלים לאכול מעשר שני מביאה ליר"ש,

קוב"ה". וכמ"ש רש"י⁴¹, „מקדש העתיד שאנו מצפין בנוי ומשוכלל הוא יגלה ויבא משמים שנאמר⁴² מקדש אדני כוננו ידיך". אבל לאידך מצינו ברוז"ל⁴³ שה-מקדש ייבנה על ידי בני, וכן פסק הרמב"ם⁴⁴ דמש"ח בונה המקדש, ולכאור"ה טעמו פשוט, שהרי בני ביהמ"ק היא מצות עשה⁴⁵, כמ"ש⁴⁶ ועשו לי מקדש, ומצוה היא דבר המוטל על בני".

והנה כבר נת' כמ"פ⁴⁷ ש"ל כמה תיווכים בין ב' הדיעות, דתרווייהו אית' נהו ב' [דבנין הבית למטה יה' בידי אדם, וכמקדש זה שלמטה ירד וישכון המקדש הרוחני דלמעלה, או שמקדש גשמי ירד מן השמים אבל הדלתות או השערים שטבעו בארץ, שהן היו בידי אדם, יעלו ויתגלו ויעמידום במקומם והמעמיד הדלתות נחשבי' כאילו בנאו]. ועפ"ז נמצא, שבבנין דלעתיד יש צורך בשני הענינים – הן הענין ד„בניינא דקוב"ה", וכן שיעשה על ידי בני אדם, המלך המשיח.

ונקודת הביאור בזה היא, כי עיקר החידוש דבית השלישי הוא שיה' בית נצחי, דלא כבית הא' ובית הב', ולכן צ"ל

(32) סוכה מא, סע"א. ר"ה ל, סע"א. וכ"ה בתוס' סוכה שם. שבועות טו, ריש ע"ב ד"ה אין.

(33) בשלח טו, יז. וראה פרש"י שם.

(34) ירושלמי מגילה פ"א ה"א. ויק"ר פ"ט, ו. וראה ירושלמי פסחים פ"ט ה"א (תוספתא פסחים פ"ח, ב).

(35) הל' מלכים רפ"א וסופו.

(36) רמב"ם הל' ביהב"ח בתחלתו.

(37) תרומה כה, ח.

(38) ראה לקושי ח"יח ע' 418. וש"נ (נדפס בחידושים וביאורים בהל' ביהב"ח „פתיחה" ס"ו. שם סימני יט. ועוד).

(39) ראה ב"ב נג, ב.

(40) ח"א וח"ג שם. וכ"ה בפסיקתא רבתי שם.

(41) ועד"ו הוא בקדושת המקדש וירושלים,

דאף שכ' הרמב"ם (שם ספ"ו) ד„קדושת המקדש

וירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטילה", קב"י

עות קדושה זו נעשה ע"י ש„קדשה שלמה שהוא

קידש העזרה וירושלים" (רמב"ם שם הל"ד) ע"י

מעשה הקידוש.

משא"כ המקדש דלעתיד שמראין לכאור"א מישראל, אין זה לפי ערך ודרגת הנברא, אלא זהו המקדש עצמו, כי הקב"ה מראה אותו, וענין זה הוא נעלה שלא בערך ממה שנברא יכול לראות ולהשיג.

ומטעם זה ראיית הגילויים שבבית ראשון ובית שני והעבודה אז לא פעלה שהנהגת בני" בדרך הישר תהי' "כמו טבע" בנפשם, ענין הנצחיות, ודוקא ראיית המקדש דלעתיד יש בכוחה לפעול שהנהגתם תהי' בדרך הישר,

כי ראיית ועבודת ישראל במקדש ראשון ושני אינה אלא ראייתו ועבודתו של נברא, דלהיותו מדוד ומוגבל ובעל שינוי, הרי גם עבודתו היא בהגבלה וא"א שיהי' לה נצחיות: משא"כ ראיית המקדש דלעתיד, הי' פעולה מצד הקב"ה, ולכן דוקא בכוחה לפעול שהנהגה בדרך הישר תיעשה כמו טבע.

ו. אמנם אעפ"כ, מכיון שכ"ז הוא מצד ה"מראין" שמלמעלה, ולא מצד האדם שלמטה, נמצא, שמצד מצב בני" מצד עצמו אין ראיית המקדש פועלת בו באופן נצחי.

[וע"ד המבואר בכ"מ⁴² בנוגע להכרח- זים השונים שמכריזים מלמעלה, כדי לעורר את האדם לתשובה, שהוא ע"י שהנשמה למעלה שומעת את הבת קול, וע"י שהיא שומעת זה למעלה נמשך ונרגש גם בנשמה שלמטה, כמאמר⁴³

„שהי" רואה קדושה גדולה וכהנים עוסקים בעבודה הי' מכוון לבו יותר ליראת שמים וללמוד תורה כדרשי' בספרי למען תלמד ליראה וגו' גדול מעשר שני שמביא לידי תלמוד לפי שהי' עומד בירושלים עד שיאכל מע"ש שלו והי' רואה שכולם עוסקים במלאכת שמים ובעבודה הי' גם הוא מכוון ליראת שמים ועוסק בתורה"] – הרי ראי' זו היא מה שבנ"י ראו ונתעוררו לירש' ואילו בבית המקדש הג' הי' באופן ש"מראין לכאור"א מישראל, שהקב"ה מראה אותו.

והחילוק בין דבר שהאדם רואה מ- עצמו לזה שמראין לו מלמעלה הוא הן בכמות והן באיכות: כאשר האדם רואה מעצמו אינו רואה את כל פרטי הדבר, אלא מה שביכולתו לראות בכח עצמו: משא"כ כשמראין לו, הרי יכול לראות את כל הדבר. ועוד זאת: כאשר ראיית הדבר היא בכח האדם, הרי תפיסת הדבר היא לפי אופן כליו וחושיו, ואינו תופס את הדבר כמו שהוא: ואילו כאשר מראין לו את הדבר, אין זה לפי מדידת תפיסת האדם, אלא לפי ערך הדבר שמראין לו.

ועד"ז הוא בנוגע לבתי המקדשות: בבית המקדש הא' והב' „ראו" בני" מ- עצמם את הגילוי, וכיון שהיא ראי' של נברא, הרי אין זה גילוי אלקות דהמקדש כמו שהוא, כי אין ביכולתו של נברא לראות ולהשיג מאלקות אלא באופן מוג- בל, לפי ערך מדידות והגבלות האדם⁴⁴:

(42) ל' התוס' ב"ב כא, א ד"ה כי מציון.

(43) פ' ראה יד, כג. בספרי לפנינו ליתא. וראה

בספרי מכת"י (ני"ג, תשכ"ט).

(44) שלכן הי' בזה חילוקים בדרגת הגילוי

כמבואר בלקו"ת ברכה צח, ב: שכל אחד ואחד מישראל 1905 שיעורי דילי' הי' מקבל גילוי זה

כשהיו עולין לרגל שכולן חייבין בראי', לכך נאמר פני הוי' ל' רבים שלכל אחד הי' הגילוי לפי ערכו.

(45) ראה לקו"ת תצא לו, ד. במדבר טז, א ואילך, יז, א. ד"ה אריב"ל בכ"י בק כו' תש"ב פ"א.

ובכ"מ. וראה ספר חרדים כחתימת הספר (סגולה 1).

(46) מגילה ג, א. סנהדרין צד, רע"א.

ותחזינה עינינו⁴⁸, דראיית המקדש לע-
תיד לא תהי' מרחוק, אלא מקרוב.

ז. ע"פ כל הנ"ל יש לבאר העילוי
המיוחד בראיית המקדש דלעתיד בקב-
עת שבת חזון שחל ביום ת"ב עצמו, שאז
נוסף ע"ז שמראין לכאור"א מישראל ה-
מקדש דלעתיד, מעלת הגילוי שמצד
למעלה, הרי כיון שבו ביום נולד משיח
צדקנו, ועומד מוכני' לגאול את ישראל
ולבנות המקדש במקומו, הרי זה מוסיף
בהנתינת כח דעבודת האדם בשייכות ל-
מקדש דלעתיד, שלא יהי' באופן של
„מרחוק“, אלא באופן קרוב, וקרוב ממש,
השייך למציאות האדם,

ועי' יורד ונתגלה ביהמ"ק למטה
בגלוי ממש לכאור"א, ויהי' שנזכה לזה
בשבת חזון דשנה זו ממש, ובפרט שר"ת
של השנה הם „רז' תהי' שנת אראנו נפל-
אות“, שהקב"ה בעצמו מראה - אראנו -
לכאור"א מישראל נפלאות, דגאולה האמי-
תית והשלימה, ד„כימי צאתך מארץ מצ-
רים אראנו נפלאות“⁴⁹, ותיכף ומיד ממש.

(משיחות ש"פ דברים תשמ"דח)

אע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי, ולכן אנו
רואים שנופלים לו לאדם פתאום הרהורי
תשובה בלי שום הכנה והתבוננות לזה
מצדו - שמבואר בזה⁵⁰, דכיון שהיא באה
לא מצד האדם שלמטה, שהוא נתעורר
בתשובה מצד עצמו, אלא מצד אתערותא
דלעילא, אין להתעוררות זו קיום אצל
האדם.

וזהו שמדייק ש„מראין לכאור"א מ-
ישראל המקדש דלעתיד מרחוק“, שאף
שמראין המקדש דלעתיד, צריך שירגש
אצל האדם שהוא „מרחוק“, ועבודת ה-
אדם צ"ל להתבונן בזה גופא, שמראין לו
המקדש דלעתיד, והוא מצד עצמו רחוק
מזה, והי' גורם אצלו תנועה של ביטול
עד שעיי' נעשה „כלי“ שהמשכה מל-
מעלה תורגש ותוקלט במציאותו.

עפ"ז יש לבאר גם השייכות לענין
שבת חזון כפשוטו, שהוא ע"ש התחלת ה-
הפטרה „חזון ישעיהו“, שבגלוי הוא
„אשר חזה על יהודה וירושלים גו“,
ענינים שהם היפך הישועה והנחמה, כי
גילוי המחזה דהמקדש דלעתיד, בא ע"י
רגש הריחוק, המבואר בהפטרה ד„שבת
חזון“, שזה פועל הקירוב ש„מחזון (יהי')

(48) ל' הצי"צ באוה"ת נ"ך שם, כנ"ל הערה 2.

(49) ראה יפה ענף לאיכ"ר שם.

(50) מיכה ז, טו.

(47) לקו"ת ויקרא ד"ה אדם כי יקריב ב, סע"ב

ואילך.

ואתחנן

גם צריך ביאור: מהו הדיוק „אז יב-דיל“, דמשמע שכאן קרה מאורע מיוחד שבגללו „נתן לבו כו' שיבדילם“ (וע"ד שפרש"י תיבת „אז“ בפסוק „אז ישיר“ – „אז כשראה הנס“, וכן בשאר הדוגמאות שם).

ב. להלן ממשיך רש"י: „ואע"פ שאינו קולטות עד שיבדלו אותן שבארץ כנען אמר משה מצוה שאפשר לקיימה אקיי-מנה“.

ויש לדייק – למה הביא רש"י ענין זה („ואע"פ שאינו קולטות כו") באותו ד"ה, שלא כדרכו ברוב המקומות, לכתוב כל ענין בד"ה בפ"ע, והרי לפום ריהטא ביאר רש"י כאן ב' דברים שונים: א) פירוש החיבוש „אז יבדיל“, ב) ביאור הענין ש-הבדיל משה ערים אלו „אע"פ שאינו קולטות כו" – ומה טעם צירפם רש"י בד"ה אחד?

יש מפרשים, שהמשך דברי רש"י „ואע"פ שאינו קולטות כו" הוא הביאור והתירוץ ע"ז שנאמר „אז יבדיל“ – לשון עתיד, דכיון שלא היו קולטות אז, לפיכך לא שייד לומר הבדיל (לי עבר). אבל פירוש זה דורש ביאור, דאע"פ שאינו קולטות, הרי ההבדלה של ערים אלו כבר ה', ולכן „הבדיל“ הוא לשון עבר.

א. בפסוקי „אז יבדיל משה שלש ערים בעבר הירדן גו" פרש"י „אז יבדיל – נתן לב להיות חרד לדבר שיבדילם, ואע"פ שאינו קולטות כו" (כדלקמן סעיף ב).

וכתבו המפרשים, שהטעם שפירש רש"י ש„אז יבדיל“ קאי על המחשבה ל-הבדיל, „נתן לב להיות חרד לדבר שיב-דילם“, ולא על מעשה ההבדלה עצמו, הוא מחמת התיבות „אז יבדיל“, ד„אז“ הוא לשון עבר, ובהמשך לזה הול"ל „(אז) הבדיל“, לשון עבר, ולא יבדיל לשון עתיד. ולכן פירש ש„אז יבדיל“ קאי על המחשבה להבדיל („נתן לב . . לדבר“), וכמו שפירש בפסוקי „אז ישיר משה“ – „אז כשראה הגם עלה בלבו שישיר שירה, וכן אז ידבר יהושע“ וכן ובית יעשה לבת פרעה חשב בלבו שיעשה לה אף כאן ישיר אמר לו לבו שישיר וכן עשה . . למדנו שהי"ד על שם המחשבה נאמרה. וכן בנוד"ד, דמ"ש „אז“ לשון עבר ו„יב-דיל“ לשון עתיד, הוא לפי שקאי על המחשבה שיבדיל שהיא לפני (והסיבה למעשה של ההבדלה בפועל).

וצריך להבין, דאם הכוונה היא רק על המחשבה ה' לו לרש"י לכתוב „נתן לב להבדיל“ וכיו"ב, ולמה מחזק ומדגיש „נתן לב להיות חרד לדבר“.

(6) והוא ממכות יד, א.

(7) נחלת יעקב כאן. דבק טוב. וראה גם באר מים חיים (לאחי המהר"ל). צפע"נ עה"ת פרשתנו ג, כה.

(8) ויומאתק ע"פ הגירסא בא' מכת"י רש"י (שתח"י), „אע"פ“ (בלא וא"ו).

(9) כמו שהקשה בבאר בשדה על פרש"י כאן.

(1) פרשתנו ד, מא.

(2) ראה רא"ם, רע"ב, גוי"א, משמרת הקודש, באר רחובות, ועוד. ספר זכרון בשלח טו, א.

(3) בשלח שם.

(4) יהושע יד, יב.

(5) מ"א ז, ח.